

*І.П. Катеренчук,
Л.К. Овчаренко, О.І. Катеренчук*

*Вищий державний навчальний
заклад освіти України
«Українська медична
стоматологічна академія»,
м. Полтава*

КАРДІАЛЬНІ ЕФЕКТИ ВАЛЕРІАНИ, ГЛОДУ Й ПУСТИРНИКА ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ФІТОТЕРАПЕВТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ У ЛІКУВАННІ ВЕГЕТО-СУДИННОЇ ДИСТОНІЇ ТА НАЙПОШИРЕНІШИХ СЕРЦЕВО- СУДИННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Резюме

У статті проаналізовано кардіальні ефекти фітотерапевтичних препаратів валеріани, глоду та пустирника, аргументовано їх терапевтичну ефективність і доцільність застосування в комплексній терапії вегето-судинної дистонії та інших найпоширеніших серцево-судинних захворювань. Визначено терапевтичну ефективність препарату Седафітон®, до складу якого входять густий екстракт коренів і кореневищ валеріани, густий екстракт трави пустирника і густий екстракт плодів глоду. Обґрунтовано доцільність використання препарату Седафітон® у комплексній терапії і профілактиці серцево-судинних захворювань із вегетативною дисфункцією.

Ключові слова

Ішемічна хвороба серця, вегето-судинна дистонія, артеріальна гіпертензія, серцева недостатність, Седафітон®.

За даними ВООЗ, сьогодні у світі від серцево-судинних захворювань, серед яких максимальне поширення має атеросклероз і такі його прояви як ішемічна хвороба серця, щорічно вмирає 15 млн осіб, а вже до 2020 року, за прогнозами експертів, ця цифра може зрости до 25 млн [1].

В Україні серцево-судинні захворювання є найбільш розповсюдженими, причиною чого є, наряду з іншими факторами, часті стреси та хронічне психоемоційне напруження.

Наявні дані, що свідчать про захисну роль факторів, активуючих локальні стреслімітуючі системи, які підвищують антиоксидантний потенціал клітин-мішеней і забезпечують резистентність організму до шкідливого впливу стресу [2]. Активізація антиоксидантної системи не тільки обмежує стресорне пошкодження організму, але й робить свій внесок у забезпечення своєчасної адаптивної поведінки при стресових ситуаціях.

У силу цього, використання природних седативних і анксиолітичних засобів попереджає і усуває стресорні пошкодження при атеросклерозі, гіпертонічній хворобі та інших формах патології людини, у механізмах яких стрес відіграє визначальну роль [3].

Валеріана в кардіологічній практиці

Валеріана регулює серцеву діяльність, має антигіпертензивні та коронаролітичні властивості, виявляє седативну і транквілізуючу дію на цент-

ральну нервову систему, володіє спазмолітичною і жовчогінною дією. Прийом валеріани в поєднанні з різними снодійними засобами підсилює їх дію, подовжуючи сон.

Препарати валеріани застосовують, переважно, як легкий седативний та снодійний засіб, при вегетоневрозах, легких формах неврастенії, порушеннях сну, як альтернативу або можливий замінник сильніших синтетичних седативних засобів, таких як бензодіазепіни [4, 5]. Крім того, валеріану широко застосовують для профілактики і лікування гіпертонічної хвороби та стенокардії.

Біологічно активні речовини, що містяться у валеріані (валеріанова кислота і валепотріати) забезпечують зниження збудливості центральної і вегетативної нервової системи, зменшують дратівливість при психічній перевтомі, здійснюють виражений седативний, анксиолітичний і спазмолітичний ефекти, підсилюють дію інших снодійних та седативних лікарських засобів. Препарати валеріани здійснюють регулювання серцевої діяльності, діючи опосередковано через ЦНС, а також безпосередньо на міокард і провідну систему серця, знижуючи артеріальний тиск і частоту серцевих скорочень. Завдяки безпосередній дії препарату на судини серця відбувається їх розширення і поліпшення коронарного кровообігу.

Ефект препаратів валеріани виявляється більш високим при систематичному і тривалому застосуванні.

Глід у кардіологічній практиці

Препарати глоду виявляють антигіпертензивну, кардіотонічну, спазмолітичну, седативну та десенсибілізуючу дію. Глід здатний збільшувати силу серцевих скорочень, регулювати кров'яний тиск, зменшувати збудливість нервової системи, покращувати засинання та якість сну.

Огляд фармакологічних та клінічних даних засвідчує, що стандартизовані екстракти квіток і плодів глоду активують діяльність серцевого м'яза, поліпшують циркуляторну перфузію міокарда і витривалість при кисневій недостатності, а також впливають на аритмію і знижують постнавантаження. Також було продемонстровано позитивний терапевтичний вплив на пацієнтів із симптомами порушення симпат-адренергічної системи, такими як підвищений тиск, тахікардія і аритмія (також характерними при серцевій недостатності II ступеня, (згідно визначення Нью-Йоркської кардіологічної асоціації).

Глід містить флавоноїди, холін, ацетилхолін, фітостерини і тритерпенові кислоти, завдяки чому володіє здатністю розширювати периферичні і коронарні судини, покращувати кровопостачання і метаболізм міокарда, забезпечувати негативний хронотропний і позитивний інотропний ефекти. Флавоноїди і проантоціанідини глоду чинять інгібуючу дію на ангіотензинперетворюючий фермент, що сприяє кардіопротекторному ефекту внаслідок зниження потреби міокарда в кисні.

Крім того, кардіопротекторна дія глоду забезпечується прямим захистом ліпопротеїдів низької щільності (ЛПНЩ) від окислення пероксильними радикалами. Флавоноїди глоду стабілізують колагенові волокна, зміцнюють колагеновий матрикс, тим самим зменшують атеросклеротичну бляшку і прояви атеросклерозу [6].

Пустирник у кардіологічній практиці

Трава пустирника володіє седативною і спазмолітичною дією, а також захисними властивостями при церебральній ішемії. Традиційно трава пустирника використовується при тахікардії, синдромі фізичної напруги, зокрема, при серцевих симптомах невротичного характеру.

Екстракт пустирника серцевого містить флавоноїди, іридоїди, алкалоїди. Експериментально доведено анксіолітичну та седативну дію пустирника, а клінічно встановлено, що він підвищує ефективність комплексної терапії артеріальної гіпертензії та дозволяє зменшити дози синтетичних антигіпертензивних засобів. Кардіопротекторну дію препаратів пустирника забезпечує алкалоїд леонурин, здатний при ішемії міокарда зменшувати розмір інфаркту.

Доцільність застосування комбінованого рослинного препарату Седафітон® у терапії вегето-

судинної дистонії та найбільш розповсюджених серцевих захворювань

На сьогоднішній день сучасна медицина має велику кількість лікарських препаратів рослинного походження, вироблених в умовах сучасного фармацевтичного виробництва, із доведеною ефективністю і безпекою.

До таких лікарських засобів відноситься Седафітон® – оригінальний комбінований препарат, виробництва вітчизняної фармацевтичної компанії ПАО «Фітофарм».

До складу Седафітон® входять екстракти трьох рослин, які вже багато років використовуються в терапевтичній та кардіологічній практиках: густий екстракт коренів і кореневищ валеріани (0,05 г), густий екстракт трави пустирника (0,03 г) і густий екстракт плодів глоду (0,03 г).

Усі три компоненти препарату доповнюють один одного і, діючи синергічно, забезпечують виражений седативний, анксіолітичний, антигіпертензивний, кардіотонічний і кардіопротекторний ефект, що робить доцільним використання Седафітон® у лікуванні вегето-судинної дистонії, артеріальної гіпертензії, хронічної серцевої недостатності та інших нервових й серцево-судинних захворювань.

Під дією препарату відбувається розширення периферичних артерій, що викликає зниження артеріального тиску. За рахунок інгібування Na^+/K^+ -АТФази міокарда підвищується скорочувальна здатність серцевого м'яза, у результаті чого збільшується ударний об'єм і серцевий викид. Обсяг у кінці діастолі, а також тиск наповнення шлуночків навпроти знижуються, що призводить до зниження перед- і постнавантаження на серце. Антиоксидантна здатність препарату Седафітон® зменшує ішемічне пошкодження міокарда. Седативна дія препарату забезпечує поліпшення сну і купірування тривоги, дратівливості, нестійкого настрою.

Таким чином, при м'якій або помірній артеріальній гіпертензії, можливе призначення препарату Седафітон® по 1-2 таблетці 3 рази на день в якості монотерапії. При більш вираженому підвищенні артеріального тиску і приєднанні серцевої недостатності доцільно його застосування в складі комплексної медикаментозної терапії.

У терапії вегето-судинної дистонії застосування препарату Седафітон® по 1 таблетці 3 рази на день дозволяє забезпечити ефективну седативну дію, зняти психоемоційне напруження нервової системи, знизити артеріальний тиск і зменшити частоту серцевих скорочень, що є важливим аспектом у пацієнтів із симпатикотонією.

Нова форма випуску Седафітон® Форте, у вигляді капсул, містить подвійну концентрацію екстрактів валеріани (0,1 г), пустирнику (0,06 г) та глоду (0,06 г) й призначається переважно при порушеннях сну та психоемоційних розладах.